mėginys, jame aptikta kultūrinių augalų: paprastasis miežis ir lukštiniai kviečiai, pagal morfologinius pažymius panašūs į dvigrūdžio ar speltos kviečio rūšis. Vienas kviečio grūdas buvo ištirtas radioaktyviosios anglies metodu ir nustatyta, kad jis datuojamas 167 m. pr. Kr.–8 m. po Kr. (2069±27) (FTMC-RY20-1). Darytina išvada, kad ilgą laiką nuo mūsų eros sandūros pirmųjų amžių iki XVI a. šioje vietoje nebuvo vykdoma jokia platesnė ūkinė veikla ir kultūrinis sluoksnis nesusidarė arba čia nuolat buvo potvyniai, kurie nunešdavo susidariusį sluoksnį. Nuo 0,9–1 m gylio prasidėjo rudo smėlio įžemis su žvyro lęšiais. Jame fiksuotos dvi statmenai susikertančios stulpaduobių eilės ir įgilintos struktūros kampas, jie datuojami I tūkst. pr. Kr. pabaiga–I tūkst. po Kr. pradžia.

Perkasa 5 tirta nuo vandentiekio ir kanalizacijos tinklų ribos iki centrinės įgilintos infocentro dalies. Iki 55–60 cm gylio fiksuoti upės sunešti smėlio ir pilkos spalvos žemių sluoksniai. Po jais prasideda 20 cm storio rudų žemių sluoksnis su XVII–XVIII a. radiniais. Po juo nuo 80–90 cm gylio aptiktas rusvo smėlio sluoksnis, po juo prasidėjo rudo smėlio įžemis su žvyro lęšiais.

Perkasa 6 tirta būsimo infocentro polių R eilės vietoje. Iki 50 cm gylio fiksuoti upės sunešti smėlio ir pilkos spalvos žemių sluoksniai. Po jais prasideda 20 cm storio rudų žemių sluoksnis, datuojamas XVII–XVIII a. Po juo prasidėjo 10 cm storio rusvo smėlio sluoksnis, o nuo 80–90 cm gylio prasidėjo šviesiai rudos spalvos įžemio su žvyro lęšiais sluoksnis.

Šalia 2019 m. įrengto dviračių tako numatyta įrengti kelią aptarnaujančiam ir vietos gyventojų transportui. Dalis kelio atkarpos pateko į saugomą Zapyškio senojo miesto teritoriją. Kelio plotas, patenkantis į saugomą teritoriją, buvo 505 m^2. Čia žvalgymų metu fiksuoti tik paviršiniai velėnos ir upės sunešto ar supustyto smėlio sluoksniai. Aptikta XX–XXI a. datuojamų radinių ir šio laikotarpio monetų.

The 2021 investigation on Muziejaus Street

The 2021 investigation (excavation of 88 m^2, survey of 505 m^2) at the site of a planned infocentro and utility lines in Zapyškis (Kaunas District, Central Lithuania) revealed a 17th–18th-century cultural layer, which began at a depth of 50–80 cm, a late 1st-millennium bc – early ad 1st-millennium sherd cluster (Fig. 2), and contemporaneous sunken structures connected with the area's wooden structures (Fig. 1). The survey recorded only layers of fluvial sand containing 20th–21st-century finds.

ŽAGARĖ

Vytautas Juškaitis

Tilto gatvė 3

2022 m. Žagarės miesto (Joniškio r.) Tilto g. 3, būsimos fekalinės kanalizacijos trasos vietoje, atlikti žvalgomieji tyrinėjimai ir žvalgymai (1 pav.). Jų metu ištirtas 1,5x1,5 m dydžio (2,25 m^2) šurfas 2, o vėliau žvalgytas plotas 5.

Tilto g. 3 artimoje aplinkoje tyrimai jau buvo vykdyti. 2006 m. apie 30 m į R nuo tyrimų vietos 2 šurfus (4 m^2) ištyrė E. Vasiliauskas. Paskui žvalgyta 21 m ilgio ir 1 m pločio trasa. 70–90 cm gylyje atsidengė XVIII a. II puse–XIX a. I puse datuojami kultūriniai sluoksniai. Tyrinėtoje trasoje rastos 4 duobės, datuojamos XVIII a. II puse–XIX a. I puse. Šurfe 2, 1,2–1,34 m gylyje, įžemyje, dolomite, atsidengė iš akmenų krauti pamatai. Pamatai pagal stratigrafiją turėtų būti datuojami XVIII a. pabaiga–

XIX a. pradžia (*ATL 2006 metais*, 2007, p. 418–419). 2015 m. E. Simanavičiūtė 15 m į V nuo tyrimų vietos ištyrė šurfą 6 ir jame aptiko 65–75 cm storio kultūrinį sluoksnį, datuojamą XX a. (*ATL 2015 metais*, 2016, p. 400).

2022 m. tirto šurfo paviršių dengė asfaltas, tiksliau – paskiri stambūs gabalai ir žemiau esanti skalda. Bendras jų storis siekė 18–20 cm. 20 cm gylyje visame plote atsidengė pilkai rusvas maišytas žvyras, susijęs su XX a. II pusės suardymais. Jo apačia pasiekta 65–70 cm gylyje. Šurfo Š ir V dalyse minėti suardymai tęsėsi iki 1,9 m gylio. Šalia R sienelės pilkai rusvo maišyto žvyro sluoksnis dengė šioje vietoje stovėjusio pastato pamatų fragmentus (2 pav.). Jie atsidengė 40 cm gylyje (H_{abs} 65,90–65,98 m). Pamatų viršutinė dalis buvo sunaikinta XX a. II pusėje vykdytų žemės kasimo darbų metu. Rasti pamatai mūryti iš netašytų stambių lauko akmenų, kurie tarpusavyje rišti kalkiniu skiediniu. Akmenys 25x25–80x60 cm dydžio. Jie kloti eilėmis. Kalkiniame skiedinyje buvo galima matyti pavienių smulkių rusvų molio plytų duženų. Atsidengusio pamato aukštis – 32–45 cm. Pamato plotis nenustatytas, nes likusi jo dalis tęsėsi už šurfo R sienelės ribų. Šurfo P sienelėje aiškiai buvo fiksuota pamatų duobė, 20–25 cm pločio. Jos užpildą sudarė rusvas maišytas žvyringas smėlis su kalkinio skiedinio lęšiais. Tyrimo metu pamatų duobės užpilde radinių neaptikta. Spėjama, kad pamatai priklausė mediniam vieno aukšto gyvenamosios ar mišrios paskirties namui. Pamatas sumūrytas ne anksčiau nei XVIII a. pabaigoje–XIX a. Įrengiant pamatus suardytas tamsiai pilko smėlio horizontas, kurio fragmentas buvo fiksuotas nedideliame šurfo plote – šalia P ir iš dalies šalia šurfo V sienelės. Šioje vietoje sluoksnis atsidengė 70 cm gylyje, po anksčiau jau minėtais XX a. suardymais. Likusioje šurfo dalyje jis buvo suardytas įrengiant pamatus ir XX a. II

1 pav. Situacijos planas: 1 – sklypų ribos; 2 – 2022 m. tirtas šurfas; 3 – 2022 m. žvalgytas plotas; 4 – 2006 m. E. Vasiliausko tyrimai; 5 – 2015 m. E. Simanavičiūtės tyrimai; V. Juškaičio brėž.

Fig. 1. Situation plan: 1 – lot boundaries, 2 – 2022 test pit, 3 – 2022 surveyed area, 4 – Vasiliauskas' 2006 investigation, 5 – Simanavičiūtė's 2015 investigation.

pusėje vykdant žemės kasimo darbus. Tamsiai pilko smėlio sluoksnis 50 cm storio. Jis vientisas, be jokių intarpų. Sprendžiant iš stratigrafijos, sluoksnis susidarė anksčiau, nei buvo įrengti pamatai. Jame rastos 5 puodų šukės ir stiklinio butelio sienelės fragmentas. Keramika degta oksidacinėje aplinkoje. Molio masė rudos arba pilkos spalvos. Kelios šukės buvo dengtos balta ir ruda glazūra. Rasta stiklinio butelio šukė žalsvai rusvo stiklo, be patinos. Remiantis radiniais, tamsiai pilko smėlio sluoksnis datuojamas XVIII–XIX a. Sluoksnis susidarė virš žemiau esančio įžemio – šviesiai rusvo smėlio, kuris šioje vietoje pasiektas 1,25 m gylyje (H_{abs} 65,05 m). Šurfas kastas iki 1,7–1,9 m gylio.

Užbaigus tirti šurfą ir atlikus aptikto pamato architektūrinius tyrimus, užsakovas buvo informuotas apie rastus pamatus ir tai, kad dalyje šurfo buvo fiksuotas archeologinis sluoksnis. Todėl buvo priimtas sprendimas pakeisti trasos vietą. Ji patraukta taip, kad žemės

2 pav. Šurfo 2 P sienelė. V. Juškaičio nuotr.
Fig. 2. The S wall of Test Pit 2.

kasimo darbai būtų vykdomi per tą šurfo dalį, kurioje fiksuoti XX a. II pusės suardymai (šurfo 2 tyrimo metu suardymai tęsėsi iki 1,9 m gylio) ir arčiau XX a. II pusėje statyto pastato bei šalia esančių šulinių. Trasa apie 5,5 m ilgio ir 0,8–1,45 m pločio. Ji plačiausia ŠV dalyje, ties Tilto gatve, kur anksčiau buvo įrengti vandentiekio ir nuotekų šuliniai, prie kurių ir buvo vykdomas pajungimas. Trasos PR galas rėmėsi į namo Tilto g. 3 ŠV sieną. Ji kasta esamo įvažiavimo į kiemą vietoje. Iš viso buvo žvalgytas 5,4 m^2 plotas.

Žvalgymų metu po 30 cm storio supiltinio žvyro ir statybinio laužo sluoksniu (kelio pagrindu) buvo fiksuoti XX a. II pusės suardymai, kuriuos sudarė pilkas žvyringas smėlis. Sluoksnis susidarė įrengiant inžinerinius tinklus, šulinius ir šalimais esantį gyvenamąjį namą. Sluoksnyje jokių archeologinių radinių neaptikta. Metalo detektoriumi patikrinus iškastas žemes, be geležinės vielos gabalų, daugiau jokių radinių neaptikta. Trasos gylis siekė 1,2–1,4 m, tad sluoksnio apačia nebuvo pasiekta. Žvalgymų metu trasos vietoje archeologinis sluoksnis neaptiktas.

Tilto St. 3

The 2022 field evaluation (a 1.5x1.5 m (2.25 m^2) test pit and a survey during the digging of the utility trench (5.4 m^2)) at the site of a planned sewer main at Tilto St. 3, Žagarė (Joniškis District, N Lithuania) (Fig. 1) revealed in the test pit: a building dating to no earlier than the late 18th–19th century, a foundation, and at a depth of 70 cm, a 50 cm thick, 18th–19th-century cultural layer (Fig. 2).